

“Çocuklar, yetişkin dünyayla kuşatılmış durumdadalar”

Angela Nanetti: “Çocuklar iç dünyalarında yalnızlar; çünkü onlara ayıracak zamanı olmayan bir yetişkin dünyayla kuşatılmış durumdadalar. Kitaplar, çocukların hayal güçlerini, başkalarının belirlenmiş kalıplardan kurtarabildiği oranda onlara özgürlüklerini verebilir.”

HALİL TÜRKDEN
com

Andersen ödülü sahibi, İtalyan edebiyatının büyüleyici kalemi Angela Nanetti, Güneşli Kitaplığı'ndan *Dedem Bir Kiraz Ağacı* ve *Mistral*; ONS'den *Kuyruklu Yıldız Eken Adam* adlı kitaplarının yanına çocukların gözünden modern dünya eleştirisini sunduğu *Düşler Sirkisi*'ni de ekledi. Dünya edebiyatına, çocukların ve gençlerin duygu dünyasını inceliklerle işlediği romanlar armağan eden Nanetti'yle anlatımından üslubuna ve edebiyatına ilişkin bir sohbet gerçekleştirdik.

Hemen hemen her kitabınızda çocukların gözünden sistemi eleştiren ve sorgulayan konular üzerine bir hikâye kurmaya özen gösteriyorsunuz. Edebiyatın politik bir amaç için kullanımı diyebilir miyiz buna?

Edebiyatım politik tercihlerimi değil, ama hayata bakışımı, çocuklardan ve gençlerden yana duruşumu ve bir biçimde onları temsil etme tercihimini yansıtıyor. Bakış açım genellikle, eleştirel; özellikle de yetişkinlere ve aile de dâhil olmak üzere, onlar tarafından kurulan, biçimlendirilen topluma. Çünkü eleştirdiğim, çatıştığım şeyler, onların “sorumluluk” olarak adlandırdıkları duygu ve davranışlar.

Dedem Bir Kiraz Ağacı'nda ölüm; Kuyruklu Yıldız Eken Adam'da genç bir anne; Mistral'de kültürel farklılıklara rağmen evrensel bir dil kullanılabilmesi; şimdi de Düşler Sirkisi'nde, ötekileştirme ve ekoloji gibi bir tema var karşımızda. Çocukları bu gibi konularla buluşturma deneyiminizi anlatır mısınız?

Gereksinimlerimden, merak ettiklerimden, duygularımdan filizlenen hikâyeleri seçiyorum ve bunları anlatmak istediğim okuru göz ardı etmeksizin, yaratıcılıkla işliyorum. Hikâyelerim her zaman beni anlatır. *Dedem Bir Kiraz Ağacı*'nda, başlangıçta bir eksilme ya da kayıp olarak düşündüğüm ölümden söz etmek istiyordum. Ama sonra baktım ki, bambaşka bir şey anlatmışım; devralınan bir miras gibi algılanan, böylelikle kaybın acısını hafifleten kuşaklararası ilişkilerden, doğayla olan ilişkimden, çocukluk anılarımdan...

Mistral'e ise aşkı, bireyin çocukluk, ilk gençlik ve gençlik evresindeki hallerini anlatmakla başladım. Ancak aşk, her şeyden önce karşılıklı bir ilişki. Bu ilişkinin konusuyla, işin içine uzaklığı, ayrı olmayı katarak oynamaya başladım. Uzak kalmanın hayal gücünü beslediğini, yakınlığın sa kısırlaştırdığını, bugün anlamak da anlatmak da çok kolay değil. Bir de baktım ki, denize ve doğaya olan tutkum, ailelere bakış açım, sosyal yaşam ve çevre koşullarındaki değişim gibi bir sürü şey romana sızmış.

Düşler Sirkisi'nde, artık körelmiş bir duygu olan koku alma üzerinden dünyayı sorgulamaya girişmek hoşuma gitmişti. Ben farkında olmadan, anlatıya, diğer tüm çalışmalarımın daha da yoğun bir biçimde, güncel konular, aşırı tüketime eleştirel bir bakış, reklamların koşullandırma gücü ve ötekileştirme gibi şeyler karışmış. Yazım sürecinin bir yerinde metne öyküler egemen olur. O zaman, kitabımı okuyacak ve değerlendirecek olan hedef okurum her kimse, çocuk ya da genç, onları gözden kaçırmadan, öykülerin akışına bırakırım kendimi.

Kitaplarındaki çocuk karakterlerin çevrelerindeki genelgeçer kalıplardan bağımsız hareket etmeleri onlara eninde sonunda mutluluğu getiriyor. Güzellik, lüks, ekonomik

zenginlik gibi mitlerden bağımsız bir mutluluk onlarınki...

Çocuk ve gençlere verilmesi gereken değerlerin kesinlikle lüks ve zenginlik olmaması gerektiğini düşünüyorum. Doğal olarak “başarı” da değil. Değerli ve kalıcı olan, insanın özgünlüğü, biricikliği ve anlamlılığıyla kendini gerçekleştirmesidir; değer dediğimiz şey bu olmalı. Benim anlatılarımda bu nedenle, kuralları “yok kabul eden”, meraklı ve eleştirel zihinsel etkinlikleri olan ve çocuk olma özgürlüğüne sahip çocuklar –her zaman özgürlüklerinin yadsınmış olduğunu bilsem de– yer alır. Kaldı ki ben, yapay ve genel onay görmüş olanların dışındaki güzelliğin, önemli bir değer olduğunu kabul ediyordum da, yine bunun küreselleşme kültürünün bir parçasını oluşturduğunu düşünüyorum.

Dedem Bir Kiraz Ağacı'nda Tonino, Düşler Sirkisi'nde de Giacomo... Açıksözlü ve meraklı çocuk karakterlerin gözünden anlatılan, sorunlarla bezenmiş yetişkin dünyada, hep çocukların yanında duran bir tavırınız var...

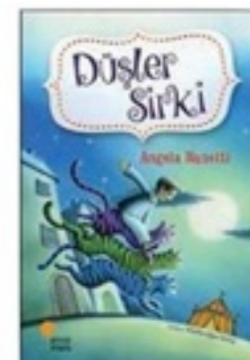
Ben geleceğimiz olan ve insanlığımızın temel kaynağını oluşturan çocukların yanındayım. Bu dünyanın yetişkinlere ait olduğuna inanmıyorum. Çocuklar sayı olarak daha çoklar, ama ne güçleri

ne de yükseltebilecekleri sesleri var. Bu nedenle, bir yetişkin olarak onların yanında duruyorum.

Hep “daha fazla” üzerine kurgulanan, her şeyi onlar için düşünen ve planlayan sistem yüzünden özgürlüklerini kaybettiklerinin altını çiziyorsunuz ve “Bu şekilde nasıl hayal kurabilirler?” diye soruyorsunuz. Kitaplar gerçekten çocukların özgürlüklerini geri verebilir mi?

“Daha çok” ya da “zengin” bir dünyaya gönderme yaparken, içerdiği karşıtlıkları ve eşitsizlikleri asla göz ardı etmeden, paradoksal anlamda çocukların, arzulama ve hayal etme olanaklarını ellerinden alan çok fazla, tepeleme şeyle dolu olduklarını düşünüyorum. Aynı biçimde yaşadıkları, onları etkileyen, duygulandıran ve onları kendileri yapan çok fazla uyarımla karşı karşıya kalıyorlar. Bu şeyler, sık sık boşlukları ve yoklukları doldurmayı yarıyor ya da yanlış sayılan bir sevmeye biçimi olarak yorumlanıyor. Bunlara bir de aileler tarafından dolaylı bir biçimde yönlendirilen, paylaşılan deneyimler ve son derece sığlaştırılan özgürlük anlayışı eklenmeli.

Sonunda çocuklar, dışarıdan çok yoğun, meşgul görünseler de iç dünyalarında yalnızlar; çünkü onlara ayıracak zamanı olmayan bir yetişkin dünyayla kuşatılmış durumdadalar. Nitekim, çocukluk dönemi çok yavaş ilerler ve gitgide hız kazanan yetişkinlik döneminden giderek farklılaşır. Bu da çocukları, kendileri olma özgürlüklerinden yoksun kılıp bizim ritimlerimize uymak zorunda bırakıyor. Doğal olarak, bu bir genelleme ve tüm genellemeler gibi yanlış da olabilir. Kitaplar onlara kaybettikleri bu özgürlükleri geri verebilir mi? Kitaplar, çocukların hayal güçlerini, başkalarının belirlenmiş kalıplardan ve kurallardan kurtarabildiği, özgürlüklerini geri verebildiği oranda bunu başarabilir.

DÜŞLER SİRKİ
Angela Nanetti
Çeviren: Nilüfer Ugur Dalay
Güneşli Kitaplığı, 2015
144 sayfa, 14 TL.